

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

St. 99.

V Ljubljani, ponedeljek 3. maja 1926.

Leto I.

Po Prvem Maju.

Dosti je bilo govorjenja in dosti je bilo tarnanja, ali Prvi maj je bil proletarski praznik, praznik delavskega zedinjenja. Dosti je bilo namigavanje in tudi dosti polen, ki jih je metal kapitalistični razred delavskemu pokretu, češ, da je Prvi maj za delavstvo nekoristen in celo škodljiv in da je Prvi maj nekaj namišljen tendenciozno praznik. Ne, delavski praznik in praznovanje Prvega maja je v delavstvu v krvi in proti krvnemu prepričanju in proti krvni samozavesti ni odpora in je vsak odpor izjalovljen.

Prvi maj je sicer že minul, ali v dušah mora ostati zavest, da je majniško razpoloženje našlo odmeva in razumevanja. Ni dosti, da smo svoj praznik dostojno proslavili, ni dosti, da smo na praznik prisegali in se zaklinjali, prisegimo tudi na solidarnost nas vseh. Le tako bo mogoče, da nam vzcvete resničen maj, dan osvobođenja in končne rešitve iz jarma kapitalistične mentalitete in miselne prakse kapitalističnega razreda.

Borili smo že dolgo svojo razredno borbo, ustvarjali v borbi ideale in v borbi iskali novih smeri za delavski pokret. Ali povsod je osebnost naletela na osebnostni odpor, osebnost je zabrisala smer in osebnost ustvarila nov idejni tok, ki pa se je izbrusil sam ob sebi in ni mogel iz osebnosti in je ostal v osebnostih.

Delavski pokret je hiral in hiral, ni bilo duše, ki bi znala nase navezati duše in ni bilo sile, ki bi znala razdvojiti razdvojenost in delavstvu povedati, tam in tam in tako in tako je tvoja rešitev; ni pa bilo umevanja za klic, ki je glasno klical delavstvo v skupen tabor, v skupno borbo proti kapitalističnemu izžemanju.

Cepilo se je in se krhalo v različne frakcije, krhalo je svoje moči in ni moglo najti svoje opore. Treba je bilo jake sile in jake zavesti, porojene iz skupnega praznika Prvega maja, ki je vdahnil v duše spoznanje, da gre proletarsko življenje skupno pot in da proletarec ne more drugače, kot da sledi svojemu stanu in zahtevam stanu.

Težko je pravzaprav današnje življenje delavstva in težko je prehranjivati delavcu obilno družino, ali zavest, da je v današnjem svetu na tisoče trpinov, ki prav tako izhlevajo svoje zdravje in prav tako umirajo pod težo kapitalističnih bremen, mu daje moč, da svoje breme prenaša kolikor toliko potrpežljivo in da upa na skorajšnje zboljšanje svojega položaja in stremi za tem, da pridruži svoje trpljenje trpljenju celokupnega proletarijata. In to spoznanje je edino zmožno, da ustvari novo življenje proletarijata in v tem spoznanju je edina rešitev zatiranega delavstva, ki danes ječi v svoji neslogi in ko njegovo neslogo izrabljajo vsi, ki hočejo živeti na račun delavstva.

Prvega maja, ki je v dušah zarisal spoznanje, da je pomembnost delavstva samo v združenem nastopu,

Sijajna proslava 1. maja.

IMPOZANTNI SHODI. — V ZNAMENJU ENOTNOSTI IN KONSOLIDACIJE. — MANIFESTACIJE POTEKLE MIRNO.

Prvi maj se je letos proslavil v Sloveniji zelo impozantno in dostojno. Shodi so bili v vseh krajih dobro obiskani, povsod se je poudarjala potreba enotnosti in konsolidacije. Sprevedli so niso sicer mogli vršiti, ker je oblast dovolila samo majniške shode, ni pa dovolila majniških sprevedov. To je naše delavstvo hudo razburilo, vendar se je povsod ravnalo po direktivah svojih organizacij, ki so delavcem priporočale, naj zato toliko impozantneje posetijo svoje shode. Velik je bil zlasti shod v Mariboru, katerega se je udeležilo kakor navadno, vse tamošnje zavedno delavstvo. Lepi so bili tudi shodi v Celju, v Mežiški in Savinjski dolini, v rudarskih revirjih itd. Na shodu v Ljubljani so govorili sodrugi Sedej, Tuma in Rakovčeva. Predsedoval je sodr. Jernejčič. Nekaj ek-

stremnih ekstremistov je poskušalo shod motiti, morali so pa obmolkniti spričo takojšnje kompaktne reakcije od strani ogromne večine navzočega delavstva, ki je burno pritrdjevalo besedam govornikov, ki so poudarjali potrebo enotnosti, dosledne razredne borbe in kulturnega dela. V Kočevju je bil pa tudi shod prepovedan, ker se je tamošnjim oblastim zdelo, da v kočevsko republiko, razven radikalov, ne sme nihče. Dovolili niso niti sestanka po paragrafu 2. Naši sodrugi so protestirali. Manifestacije so potekle v glavnem mirno tudi v ostalih krajih države. Le v nekaterih mestih na jugu je prišlo do incidentov in do aretacij. Proslava se je vršila tudi na jugu države v znamenju enotnosti delavskega gibanja.

Splošni rudarski štrajk na Angleškem.

London, 2. maja. 30. opolnoči so stopili vsi angleški rudarji solidarno v stavko. Delo počiva v vseh angleških rudnikih. Eksekutiva angleških strokovnih organizacij je sklenila podpirati štrajkujoče rudarje ter ni izključeno, da se bo stavka razširila na vse ostale delavce, s čimer bi bila vsa angleška industrija in ves angleški promet ustavljen. Vlada se je do zadnjega trenutka trudila, da prepreči izbruh rudarske stavke. Lastniki so jeli za trenutek popuščati, nato so pa zopet definitivno izjavili, da vztrajajo na znižanju plačilnih doklad od 33 na 20% ter na podaljšanju delovnega časa od dosedanjih 7 ur dnevno, na 8. Rudarski zastopniki so izjavili, da znižanje plač ne priznajo in da vztrajajo pri tem, da se naj dela kakor doslej 7 ur dnevno. Pozvali so vlado, da intervenira ter prisili lastnike rudnikov, da odstopijo od svojih zahtev. Vladna intervencija ni rodila uspeha, računa se pa, da bo najbrže vla-

da nazadnje le posegla vmes ter potom novih subvencij omogočila poravnavo. Macdonald je izjavil, da je po izbruhu štrajka bolj optimist, nego je bil pred izbruhom. Vso angleško javno mnenje je skrajno razburjeno, razne nacionalistične in fašistovske organizacije, na katere se je računalo za slučaj štrajka, so odpovedale, delavstvo je povsod solidarno, štrajk je popolen, odločna borbenost in vztrajna volja preveva vso milijonsko delavstvo. To je največji in najpomembnejši štrajk, kar jih je bilo doslej. Vlada sedi v permanenci.

NOVI BOJI V MAROKU?

Pariz, 2. maja. Kakor je razvidno iz poteka zadnjih zborovanj in poravnalnih poizkusov, so francoski in španski delegati poizkusili vse, da se poravnajo z rifskimi, ali vse ponudbe so rifski delegati odklonili. Bati se je, da se vsa prizadevanja ponesrečijo in da je pričakovati novih in strašnejših bojev.

je storilo delavstvo svojo dolžnost. Ne še povsem, ali toliko vsaj, da moremo jasno gledati pred seboj svojo bodočnost, ki popolnoma zavisi od naše volje: ali hočemo še dalje v strnjjenih vrstah in si tako ustvariti enotno fronto, ali pa hočemo še nadalje cepiti svoje sile. V prvem slučaju nam je zagotovljena zmaga, v drugem skorajšnji pogin. Zato pa, če nam je za boljšo bodočnost, strnimo v znamenju letošnjega Prvega maja svoje vrste in povejmo slovenski proletarci vsemu proletarskemu svetu, da smo spoznali skupno pot in da s tem spoznanjem moremo v tok svetovnega proletanega stremljenja.

Le tako nam bo mogoče govoriti o delavskem pokretu, le na ta način smemo upati, da tudi slovenskemu delavstvu zasije boljša zolja bodočnosti, le na ta način je mogoče, da bo moglo slovensko delavstvo vodi-

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petina enostolpna vrsta 2.25 Din. Pri večjem številu objav popust.

KOMPROMISA GLEDE ODPRAVNINE NEMŠKIH KNEZOV NE BO.

Berlin, 29. aprila. Poizkus vlade, da prodere s svojim kompromisnim predlogom glede odpravnine nemških knezov ni uspel. Posvetovanja v pravnem odboru državnega zbora vlada ni dobila večine, ker so bili nemški nacionalci, ki zahtevajo odkup posestev knezov, in socialni demokrati, ki zahtevajo razlastitev brez odškodnine, proti kompromisnemu predlogu vlade. Iz tega sledi, da pride vprašanje na ljudsko glasovanje, kar silno poostreuje notranje politični položaj v državi. Ako se izreče ljudsko glasovanje za razlastitev brez odškodnine, utegne predsednik republike odreči podpis zakonu ter rajši odstopiti; enako bi morala Luthrova vlada podati demisiijo. Če pa bi razlastitve ljudstvo glasovanje ne sklenilo, bi morala vlada voditi dalje pogajanja s strankami glede kompromisa. O zakonskem načrtu o razlastitvi je razpravljajl včeraj državni zbor. Poslanec dr. Rosenfeld je označil kot triumf socialne demokracije, da je o stvari zahtevalo 12 in pol milijona državljnov ljudsko glasovanje. Nenasitni pohlep po bogastvu je znak nemških knezov. Nemška razredna justica je ta pohlep podpirala in se oprla na prastare pravne norme. Knezi so zavedli nemški narod v vojno. Proti predlogu o razlastitvi brez odškodnine so se izjavili centrum, gospodarska stranka in bavarska ljudska stranka, ker bi to ne bilo le proti formalnemu pravu nego tudi kršitev načela o varstvu lastnine.

IZJAVA.

V 66. številki »Delavske Politike« z dne 22. marca smo pod naslovom »Gospod Kremžar, odgovorite!« prinesli članek, v katerem smo narodnemu poslancu g. Francu Kremžarju očitali, da je kot poslanec v svojem govoru v narodni skupščini zamolčal manipulacije pri TPD, češ, da so mu bili znani slučaji Vajta, Mika Ilić, Kaufman itd. Izreco smo naglašali, da je g. poslanec Kremžar o vseh teh aferah imel v rokah dokaze, ki pa da jih ni hotel prinesiti na dan. Z ozirom na to smo v omenjenem članku opozarjali javnost in jugoslovanske liste na očitke, ki smo jih priobčili proti g. poslancu Kremžarju.

Danes izreco izjavljamo, da so vsi ti naši očitki in napadi na gospoda poslance Kremžarja bili popolnoma brez podlage, da nam niti en slučaj ni znan, kjer bi g. poslanec Kremžarju mogli očitati, da ni vršil svoje poslanske dolžnosti, kamoli da bi bil (štipendist TPD ali sicer kakorkoli) omadeževan.

Javno obžalujemo svoj omenjeni članek ter prosimo vse svoje čitatelje, ki bi se bili morda na podlagi omenjenega našega članka ustvarili o g. poslancu Kremžarju napačno in krivično mnenje, naj vzamejo na znanje, da je naš omenjeni članek v pogledu g. Kremžarja slonel v vseh svojih izjavah in sklepih na čisto napačnih informacijah in da se torej taki očitki nikakor ne vjemajo. — Uredništvo.

Svetovno
znano

FOX

čistilo je za čevlje
vendar najboljše.

Fr. Aleš:

Duševni proletarijat v Rusiji in njegova strokovna Zveza.

Dandanes se toliko govori in piše o gospodarski in politični situaciji v Sovjetski Rusiji. Ugiba se o njej na različne načine, frazari se o njej od vsakovrstnih demagogov. Navajajo se različni argumenti po buržuaznih časopisih, kjer se tudi prorokuje takojšen konec Sovjetske Rusije. Po teh vesteh se danes n. pr. buni kmet, ker mu menda manjka zemlje, razbije se revolucionarno središče, sovjetski rdeči vojaki so se uprli, itd.

Vse polno hinavščin in zavajalskih fraz. Beleži se tudi skorajšnji moralni propast intelektualnega sveta v Sovjetski Rusiji itd. itd. In če vsem tem zavajalcem dokažem, da lažejo, ti pa začno goniti pesem o enakosti, da enakost v Rusiji ne eksistira, da so tam na vladi samo judje, ki ljudi odirajo in tako naprej. Zmernejši ti dokazujejo, da je stališče enakosti neizvedljivo, kakor da mi kaj takega dobesedno trdim. Odprava razredov v človeški družbi mora na vsak način vplivati tudi na enakost ljudi med seboj. Naša naloga je in bo doseči — boljšanje socialnih razmer, odpravo razredov in odpravo zasebne lastnine in doseči človeško družbo, ki bo zgrajena v medsebojni harmoniji in kolektivizmu, družbo, ki bo bolj človeška kot je današnja — brezrazredno socialistično družbo.

Revolucionarni duševni proletarijat, zlasti učiteljstvo se jasno zaveda tega principa, kajti ve, da danes lahko napravi in doseže z mlajšo generacijo v petih letih več, kot prej morda v petdesetih. Diktatura ruskega proletarijata omogoča to delo.

Pa pogledjmo še nekoliko delo ruskih revolucionarnih intelektualcev in njihov strokovni sistem. — Ves duševni proletarijat Sovjetske Rusije je strokovno organiziran v **Zvezi Ruskih intelektualcev**, katera se je bila ustanovila 29. julija 1919. leta. Ogromna masa duševnega proletarijata je videla pridobitve velike Revolucije, zavzela pravo stališče in začela hoditi po tistih smernicah, katere sta dala velika socijologa in misleca: Marks in Lenin. V tej zvezi so organizirani najnižji ljudskošolski učitelji, srednješolski profesorji in vse osebje Ruske Akademije Znanosti.

Pokret ustanovitve enotne strokovne fronte intelektualcev Rusije se je začel že takoj po Revoluciji. Toda, delo je bilo zelo oteženo. Neprestani napadi Wranglovih čet, notranji nemiri, lakota in skrajno slaba uredba države takoj po Revoluciji — to so bili glavni zavlačevalni vzroki. Poleg tega pa še tudi sanje marsikaterih sanjačev o povratku carja in upostavitvi zmerne buržuazno-socialistične vlade in seveda tudi takega družabnega sistema; vse to je zaviralo ustanovitev. Ali kljub temu se je Zveza razvijala, ugled njen je rasel, ruski znanstveniki so se sprijaznili z idejami socializma. Zavrgli

so skrajni šovinistični nacionalizem in sklenili vstopiti v to Zvezo in jo podpirati. In tako vidimo, da pristopa zdaj ta zdaj ona panoga duševnega proletarijata in prosi za vstop v Zvezo. V maju leta 1922. so naenkrat pristopile k Zvezi vse časniške organizacije. Te organizacije so ob pristopu v Zvezo štejele 68 lokalnih organizacij; z njimi se je Zveza takoj močno število kot moralno utrdila. Od tega časa pa so k Zvezi pristopale organizacije vedno pogostejše, ne glede na nacionaliteto. Tako vidimo Georgijsko sekcijo znanstvenikov prositi za vstop.

Okolščine, ki so ustvarile to enotno strokovno organizacijo, je niso ustvarile morebiti iz lokalnih interesov. Ne, ona je postala potreba, kajti varovati mora kulturne pridobitve velike Revolucije. Strokovno zedinjenje se je posrečilo, zedinile so se Unije posameznih socialističnih sovjetskih republik in ustvarile enotno fronto duševnega in vzgojnega proletarijata Rusije. Na ta način se je razvila in ustanovila enotna falanga, ki danes nadaljuje med ljudstvom to, kar je započela oktobrska Revolucija.

Zveza šteje nad 50 organizacij (unij) iz popolnoma avtonomnih republik s približno 450.000 člani. Nacionaliteta v buržuaznem smislu je tu izključena, ali pa igra zelo majhno vlogo. Priključila pa se je Zveza po posredovanju prosvetnega komisarijata (ministra) in glavnega odbora CK k Rdeči Strokovni Internacionali.

Poslovanje in organizacija Zveze je sledeča: Član Zveze (lokalna organizacija) je kolektivna zveza, ki obsega ves duševni proletarijat katerekoli strokovne panoge. Organi te zveze so:

- a) polnomočna skupščina;
- b) lokalni odbor z več kot 50 člani;
- c) pooblaščenec, ki zastopa manj kot 50 članov.

Posamezne lokalne organizacije določenega okoliša (okrožja, okraja, dela) se združujejo v krajne ali pa v okrožne organizacije. Izvrševalna organa teh dveh sta:

- a) kongres,
 - b) predstojništvo (odbor).
- Krajne organizacije tvorijo potem večje skupine in se združujejo v gubernijske enote, okrožne organizacije pa se organizirajo v pokrajinske enote. Izvrševalna organa teh dveh pa sta:

- a) gubernijski oziroma pokrajinski kongres,
- b) predstojništvo (odbor).

Izvrševalna organa Zveze za posamezne socialistične sovjetske republike pa sta:

- a) kongres, kateri se navadno imenuje vseruski in
- b) centralni odbor.

Finančni problemi Zveze se rešujejo delno z prispevki in z članarino članov, delno pa od strani sovjetske vlade, ki podpira z vsemi močmi to Zvezo. Članarina je približno 2% od celokupne plače od posameznega člana. Julija 1. 1923. je imela Zveza v posameznih okrožjih v Uniji Sovjetskih Socialističnih Republik — 438.632 članov; med temi je bilo 41,1% moških, to je 181.309 članov in 58% ženskih ali 257.323 članice.

Od teh navedenih števil odpadajo na pedagogov (učiteljev) 133.565 članov ali 30,4% in 47.460 tehničnih nastavljenecov, to je 10,8%. V mestih Sovjetske Rusije odpadajo 48% pedagogov ali 64.111 članov, na deželo pa 52% ali 69.454 članov. — Kako dela in kako je razdeljena ta duševna organizacija, povemo prihodnjč.

Pismo iz Francije.

Lens, 27. aprila.

Življenje rudarjev in delavcev v teh pokrajinah je srednje sprejemljivo. Dne 22. aprila smo zapustili premogovnike spodnje Lotarinske ter se podali v gornjo Lotarinsko, kjer se nahajajo velikanski rudniki železne rude. Prišli smo v mesto Algringen, smo si ogledali velikanske plavže in valjarne, v katerih je zaposlenih nad 4000 delavcev, med temi 7 Slovencev. Od tu smo šli v železne rudnike Aumetz, Tignie in Moselles, kjer smo si ogledali delo rudarjev na licu mesta. V Aumetz je zaposlenih okoli 1000 rudarjev, med temi je 100 Slovencev, z družinami vred okrog 300. Istotako je v Tignie zaposlenih okrog 130 Slovencev, z družinami vred pa približno 350. V Moselles je pa samo 30 Slovencev. Nekaj jih je tudi z družinami. Povsod je 8 urni delavnik v veljavi. Plače teh rudarjev znašajo povprečno 30 frankov. Življenjske razmere so nekoliko boljše kot v spodnji Lotaringiji. Jame so tukaj jako čiste in moderno tehnično opremljene. Vendar naši slovenski rudarji navadno tukaj nimajo obstoja, zaradi teže dela. Vendar pa, kar se tiče drugih ugodnosti so iste tukaj boljše kakor pa pri premogovnih rudnikih. Tukaj rabijo mnogo rudarjev, osobito pa bi radi Slovence, ker pravijo, da so ti najbolj pridni. So tukaj slovenski rudarji, ki delajo v teh rudnikih že 15 do 20 let. Težko je tukaj za naše rudarje to, da ne razumejo tega dela. Predelavci so večinoma Italijani kot streliči. Zatoj ako pride naš rudar-kopač, mora postati vozač in je kot tak razlikovan od predelavca za 15% pri plači. Odvisna je pa ta ločitev od njega samega. Tukaj lahko postane predelavec že v par mesecih ali pa šele po več letih. Enostavno, kdor se more temu delu privaditi in postane mineur, (predelavec) ta v premogovnik ne gre več rad.

V splošnem se tukaj železna industrija silno razvija in po izjavi podjetnikov ni tukaj v dolednem času pričakovati krize.

V plavžih in železni tovarni v Algringnu rabijo tudi mnogo kvalificiranih delavcev, kakor: strojnikov, elektrotehnikov, valjačev in drugih. Vendar z ozirom na pomanjkanje stanovanj imajo možnost zaposlitve 80% samei in samo 20% oženjeni. Tudi tukaj so se vršili vsepovsod shodi, katerih so se Slovenci udeležili v obilnem šte-

vilu. — Zavest in organizacijska sila osvaja polagoma tudi številne Slovence v tujini.

Delavski tisk in delavski list

Vsak stan in vsaka politična skupina se danes skuša uveljaviti in za uveljavljanje svojih tendenc in teženj uporablja vsa sredstva, ki so mogoča, da ideja čimprej prodre v maso in izširi srca.

Meščanske grupe in meščanske stranke so si znale osvojiti vsa sredstva, znale so si zagotoviti svoje obsežne in številne liste, v katerih intenzivno hočejo pridobivati čitatelje, naročnike in potom naročnikov pristaše. Ne izogibljajo se niti najoglednejšim sredstvom, v svoji meščanski mentaliteti hočejo prodreti na vsak način, nič jim ni svetega, samo da so na površju in da izvedejo svoje tendence do konca, ni jim za blagor naroda, ni jim za blagor posameznega stanu, za nadoblast, čeprav se hočejo v časopisju olepšavati, kakor bi hoteli koristiti na pr. delavstvu.

Interesi delavstva in interesi meščanstva se križajo in kdor hoče resno služiti meščanski stranki, mora nasprotovati delavski kompromis ni mogoč in kdor ga skuša uveljaviti, škodi razvoju, ki ga ustvarja današnji čas.

Orožje meščanskih strank proti delavskemu gibanju je močno, kakor je močan odpor proti delavskemu gibanju od nekdaj. Čim se pojavi močnejše gibanje med delavstvom, tem hujša je ofenziva meščanskih strank. In delavstvo? Delavstvo gleda ta boj in gleda to izobraževanje in ga najbrž ne pojmuje. Če ga pa, jemlje skromnejše protirožje, ki pa v boju ne zaleže. Zavedati bi se namreč moralo, da je treba vselej poznati sovražnikovo tehniko in jo mogoče nadkriliti in napasti sovražnika z modernejšimi sredstvi.

Najstarejši in tudi najmodernejši sredstvo proti vsem sovražnikom te ali one struje, te ali one stranke, je časopisje. Časopisje si je že začrtalo tako močno pot, da ej danes sploh nemogoče misliti na uspešnost boja brez časopisa.

Delavski pokret boleha prav na tem, da ne more in ne zna do svojega lista, če ga pa dobi, ga omalovažuje in sega rajši po meščanskih listih.

Čas bi že bil da se delavstvo iztrozne in da seže po svojem listu, po svojem tisku, v tem je njegova rešitev in v tem je bodočnost delavskega gibanja.

1. maj se je praznoval kar se tiče naših oblasti v znamenju — nervoznosti. V Zagorju so aretirali nekega delavca, preganjali nedolžne mlaje in delavske zastave. V Kočevju sploh shoda dovolili niso, in nekega ekstremističnega govornika, ki se je pripeljal tje najbrže z namenom, da bi govoril na našem shodu, so posadili zopet v vlak in ga poslali nazaj v Ljubljano. Takih in enakih slučajev je bilo več in pričajo, da so bile tudi topot naše oblasti bolj vznemirjene nego delavstvo samo, ki je šlo mirno preko vsega, dobro se zavedajoč, da pride tudi njegov čas.

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalja.)

Ernst je govoril o tem, kako je napredoval v družbi in kako je prišel naposled v stik s člani višjega razreda in kako je udano zaupljiv postal z možmi, ki so imeli visoke položaje. Nato je prišlo razočaranje in to razočaranje je naslikal v izrazih, ki za njegove poslušalce niso bili laškavi. Bil je presenečen vsled splošne gnusobe. Življenje se ni pokazalo kot lepo in prijazno. Bil je presenečen vsled sebičnosti, ki jo je srečal in kar ga je presenetilo še bolj, je bilo pomanjkanje duševnega življenja. Prišli so od revolucionarjev je bil osupnjen nad intelektualno topurnostjo gospodujočega razreda. Našel je kljub njihovim sijajnim cerkvam in dobroplačani duhovščini, gospodo, moške in ženske v najvišji meri podvržene molearizmu. Res da so radi vodili vnete razgovore o brezpomembnih idealih in o mali morali, ali kljub tem razgovorom je bil temeljni ton njih resničnega življenja materialističen. Povrh so pa bili brez resnične morale — na primer: Glede na to, kar je Kristus pridigal, kar se pa več ne pridiguje.

„Naletel sem na moške“, je govoril, „ki so klicali ime kneza miru v njih strastnih pisarijah proti vojni, ki pa so svojim privatnim detektivom

(Pinkertonom) dajali v roke puške, da postreljajo stavkajoče v njih lastnih tovarnah. Naletel sem na moške, niso hodili na boksarske borbe, ker jim je bilo to pretepanje odvratno, ki pa so istočasno sodelovali pri ponarejanju živil, vsled česar so ubili letno več dojenčkov, kot pa krvoločni Herodež.

Ta fini, aristokratski poštenjak je bil molčeči direktor in orodje hrusta, ki je tajno ropal vdove in sirote. Ta poštenjak, ki je zbiral dragocene knjige in bil dobitnik literature, je plagal koščatemu, temnogledemu lastniku neke tiskarne mraznino. In ta izdajatelj, ki je izdajal patentirane medicinske novosti, me je imenoval zlobnega demagoga, ker sem ga pozval, naj v svojem časopisu napiše resnico o tistih patentiranih sredstvih. Ta mož, ki je vzvišeno in resno govoril o lepoti idealizma in dobroti božji, je pravkar svoje soudeležnike ogoljufal za izkupiček. Ta mož, steber cerkve in važni pospeševalec misijonov, je gnal svoje prodajalke, da delajo dest ur na dan za pasjo plačo ter jih s tem suval naravnost v prostitucijo. Ta mož, ki je zakladal stolice znanosti in univerze in zidal krasne kapele, je prisegel krivo radi dolarjev in centov. Tisti železniški magnat je prelomil svojo besedo kot državljani, kot mož časti in kot kristjan, ko je dovolil tajni rabat. In on je dovolil mnogo takšnih tajnih odtegljajev. Tisti senator je bil orodje in suženj, mala lutka brutalnega, neizobraženega lastnika tiskarne; tak je bil ta

ravnatelj in tak tisti visoki sodnik. In vsi trije se vozijo po železnici s prosto vozovnico; in tako je bil pa zviti kapitalist lastnik tiskarne in principal železnice, ki je tiste proste vozovnice izdajala.

In zgodilo se je, da sem se mesto v raju našel v suhi družabni puščavi. Odštevis kupčevanje, nisem našel ničesar drugega kot topounje. Nisem našel nobenega s čisto, odlično in živo dušo, ako ravno sem našel mnoge, ki so bile žive — od pokvarjenosti. Kar sem našel, je bila nezasišana sebičnost in brezsrčnost in surov, požrešen, izvežban in praktičen materializem.

Mnoge stvari jim je pripovedoval Ernst o sebi in o svojih razočaranjih. Intelektualno so ga dolgočasili, moralno in duševno mu vlivali odločnost, tako da je bil srečen, ko se je vrnil k svojim revolucionarjem, ki so bili snažni in odlični in bili ne to, kar kapitalisti niso bili.

„In sedaj“, je rekel, „dovolite, da vam govorim o revoluciji.“

Ali prej že moram omeniti, da poslušalce njegova strašna zasramovanja niso ganila. Pogledovala sem njihove obraze in videla, da gledajo dovala sem njihove obraze tega, kar se jim je predsamodopadljivo preko tega, kar se jim je reklo; da jih baciovalo. In mislila sem, kar mi je reklo; da jih nobena družba njihove morale ne spravi iz ravnotežja. Pač pa sem opazila, da je smelost njegovega govora začela delovati na gospodično Brentwood. Izgledala je v skrbeh in nemirna.

(Dalje prih.)

Križem sveta.

»Poznani samo Bogu«. Na vojnih pokopališčih v Franciji je poleg drugih tudi precej ameriških grobov; na enem je 1.682 nagrobnih kamnov, pod njimi pa so ameriški vojaki, ki so poznani samo Bogu, kakor se glasi besedilo na križu. To so namreč grobovi neznanih ameriških vojakov, katerih, ko so jih pokopavali, niso identifikirali. Še prošlo leto je bilo v Washingtonu zaključeno, da se na te grobove postavi spomenik, na katerem bodo vklesane črke »Here rest in honored glory an American soldier known but to God.«

Mi pravimo takemu »neznane mu« materijalu »kanonfuter«, kar bi se na omenjenem nagrobnem kamnu glasilo veliko pravilneje kot pa citirani napis. Le kanonfuter je poznan samo Bogu, ampak to šele po vojni. V času vojne propagande pitajo kanonfuter s frazami o junaštvu in vseh takih rečeh, ki siliijo »junake« na bojne poljane in sentimentalne ljudi na jok. Tisti, ki vodijo vojna hujškanja, nimajo nikoli spomenikov, ki bi govorili, da so poznani samo Bogu. Kanonfuter bi se moral iz takih napisov naučiti, da se ne izplača biti poznan samo Bogu.

Profit in patriotizem. Najglasnejši nacionalisti v Nemčiji so veleposelniki in bogati kmetje v vzhodni Prusiji. Njihov »patriotizem« je skrajno fanatičen. Napadajo nemške socialiste in komuniste, češ da so sovražniki nemškega naroda in da stoje pod vodstvom internacijonalnih Židov. Nemški nacionalisti sovražijo posebno Poljake. Mrze jih pravzaprav skoro vsi Nemci, ampak nacionalisti jih sovražijo, posebno bogatejši nemški sloji v vzhodni Prusiji. Do tu je njihov »patriotizem« v redu. Kakor hitro pa pride v ospredje vprašanje profita, tedaj delajo nemški nacionalisti vse s stališča profita. Nad sto tisoč Poljakov pride vsako leto v gotovih sezonah delati na posestvu bogatih Nemcev v vzhodni Prusiji, ker delajo Poljaki ceneje kakor nemški delavci. Patriotizem profitarjev je enak v vseh deželah.

230 potresov v treh mesecih. V prvem četrtletju preteklega leta se je dogodilo v Zedinjenih državah in njihovih kolonijah 230 potresov. Najhujši potres v tej deželi je zadel 1. 1906 San Francisco, ki je povzročil ogromno škodo in potem požar, ki je uničil kar je ostalo. Drugi večji potres je zadel preteklo leto San Pedro pri Los Angelesu, ki je porušil mnogo stavb ter pokvaril vodovodne naprave.

Kapitalisti v današnji Rusiji. Iz podatkov davčnih uradov sovjetske vlade je razvidno, da je v Rusiji samo 640 oseb, ki žive od dohodkov investiranega kapitala. To so današnji ruski kapitalisti, ki pa se seveda ne morejo primerjati s kapitalističnim mogotcem v drugih deželah. V preteklem pol letu je plačalo v Rusiji 1.062.730 oseb dohodninski davek. V tem številu so trgovci, prekopčevalci, kontraktorji, obrtniški mojstri, borzni spekulanti itd. Plačali so v pol leta 184.600.000 dolarjev davka. To je srednji razred današnje Rusije.

Visoke pete na čevljih. Že dolgo časa so visoke pete v modi in šele zadnje čase so jih začele izpodrivati nizke pete. Visoke pete napravijo sicer, da ima noga lepo obliko, na drugi strani pa škodujejo veliko več. Radi visokih pet se premakne težišče telesa in če se hoče hrbtenica prilagoditi novim razmeram težnosti, se mora pomakniti naprej, česar posledica je, da dobi medenični kanal drugo obliko in postane za človeški plod težje prehoden. Odtod tudi mislijo, da je vzrok naraščanju težjih porodov to, da nosijo ženske visoke pete. Zato je iz higijskega stališča toplo pozdravljati uvedbo nizkih pet.

Kakšen vpliv ima duševno delo na uporabo energije telesa. Na šestih osebah so napravili poizkuse, osebe so bile enako navajene na duševno delo. Rezultati so: Zvišanje števila dihov in njih globine so opazili pri težkem duševnem delu na vseh poskusnih osebah, a ne pri vseh v enaki meri; pri lahkem duševnem delu so opazili isto le pri dveh osebah. Zvišana potreba kisika in proizvajanje ogljikove kisline, je bila sicer različna pri posrednih osebah, povprečno pa je znašala pri lahkem duševnem delu 1,6 odstot., pri težkem duševnem delu 5 odstotkov.

Petindvajset mornarjev je zgorelo v olju. Nesreče z oljem, ki so se dogodile v zadnjih dneh, so uničile 57 človeških življenj in povzročile okrog 15 milijonov dolarjev škode. Nesreče so se zgodile na zapadu in jugozapadu. Dne 7. aprila je strela zanetila ogenj v nabiralnikih Union Oil kompanije v San Luisu Obispo, Cal. Ogenj je bil pogasjen po dveh dneh in izgubljeni sta bili dve človeški življenji. Škoda je znesla 7 milijonov dolarjev. Dne 8. aprila je udarila strela v oljni nabiralnik iste kompanije v Breji, Cal. Izguba je znašala 3 milijone dolarjev. 9. aprila je nastal ogenj pri Lulingu, Tex., kjer ima Magnolia Petroleum kompanija svoje nabiralnike. Škoda je bilo samo 100 tisoč dolarjev. Ravno tega dne se je pa dogodila eksplozija na parniku Standard Oil komp., ki služi za prevažanje olja. Pet oseb je bilo ubitih. Istega dne sta skupaj udarila parnika »Thomas H. Wheeler«, ki je lastnina Standard Oil komp. in služi za prevažanje olja, in holandski parnik »Silvanus«. Nesreča se je zgodila blizu New Orleansa. Mrtvih je bilo 25 oseb, škode na obeh parnikih je pa bilo za 3 milijone dolarjev. Dva dni kasneje je bila eksplozija na oljnem parniku Gulf Refining kompanije. Nesreča se je dogodila v Port Arturju, Tex. Uničenih je bilo 25 človeških življenj, škoda je približno znašala 1 milijon dolarjev. To so bile nesreče, ki so se dogodile v petih dneh, s skupno izgubo 57 življenj.

Kako je Mussolini hodil po Afriki. Mussolini se je vozil v spremstvu vojaških čet po obrežju Tripolitaniije. Ogledal si je razvaline starega rimskega mesta Sabratha in zapisal v knjigo obiskovalcev: »Rimu preteklosti in bodočnosti«. Fašisti so naglani velike jate zagorelih in črnih domaćinov z njihovimi šejki vred, da so morali marširati pred Mussolinijem pri pekočem solcu in v oblakih gostega prahu. V Zvijui je Benito Mussolini z velikim zanimanjem gledal tolpo der- višev, ki so tulili, skakali in se suvali z nožmi do krvi po ritmu godbe. Vest i z Rima se glasi, da je bil namen Mussolinijevega poseta v Tripolitaniijo, obrniti tok italijanske emigracije v Afriko. Ako je našel primerne kraje v koloniji, bo Mussolini začel kampanjo za preselitev italijanskih naseljencev v Argentiniji, Braziliji in Združenih državah v Afriko.

Francoski terorizem v Siriji razgaljen. Fielding Jones, posebni poročevalec angleškega lista »The London Sunday Times«, ki se je pravkar vrnil iz Sirije, je poslal listu dolgo poročilo in fotografije, ki dokazujejo, da je položaj v Siriji danes slabši kot je bil kdaj poprej. Jones pravi, da vsa uradna francoska poročila o vpostavljenem miru so fabrikacija. V Siriji je še vedno vstaja in če Francozi ne izpremenijo svojih metod, se kmalu iz družke revolte izemijo splošna revolucija vseh prebivalcev. Damask je še vedno oblegano mesto in francoske čete drže le eno četrtino mesta. Druzi vsako noč napadajo francoske straže in mnogokrat so ti napadi uspešni. Jones ostro kritizira francoske metode, zlasti pa početja francoskih zamorskih vojakov (Senegalecev), ki terorizirajo prebivalce in izvršujejo najgrše zločine na domačih ženskah.

300 let je minilo odkar je začel topolmer igrati važno vlogo pri bolniški postelji. Vpeljal ga je Santorius Sanctorius l. 1625., seveda je preteklo še veliko število let in potreba je bila premnogih sprememb in izboljšanj, da je poraben v tako dovršeni obliki, kot je danes. Sanctorius je vpeljal Galilejev termometer z zrakom, ki ga je nekoliko prikril zdravnikiškim potrebam.

Ume vperjete?

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 93-4 VIB

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih? Kupite eden par, pa boste varovali. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

Dnevne novice.

Proslava 1. maja v Ljubljani je izpadla zelo lepo in dostojno. O koncertu v »Unionovi« dvorani, o popoldanski veselici in večerni predstavi v drami bomo obširneje poročali jutri.

Žalostno in usodepolno je za slovenski narod, da ga v najbolj kritičnih časih zapuščajo lastni ljudje in da gredo v interesu svojih osebnih koristi v bratstvo ljudi, ki nimajo prav nobenega smisla za koristi naroda, čeprav imajo stalno na jeziku narod, kulturo in bi bili sami radi nekaki narodni in kulturni delavci. Z njimi gredo, se pridružujejo njihovemu taboru in pljujejo na svoje stare ideale, ali vsaj na izpovedi, katere so nedavno izrekli in se nedavno nanje zaklinjali pred narodom. Danes imamo novo vlado, ki je seveda obhjubila, da bo pošteno delala za procvit naroda in države, ali že v prvem njenem zadržanju je pokazala, da ji ni za resno delo in da ji je samo za osebno rešitev medsebojnih sporov. Imeli smo že dosti vlad in vse so obetale, da bodo delale za narod, za državo in blagor naroda, toda niti ena ni izpolnila svojih obljub in svojih dolžnosti. Tudi najnovejša vlada je prezrla najosnovejšo svojo nalogo in pozabila na naše težkoče in pozabila na koruptne razmere današnjih dni in z lepo frazo prešla preko korupcije in šla na po- čitnice, da se doma razkazuje v ministrskem dostojanstvu in ministrski dorežljivosti... Je pač tako, da je današnjim ministrom več za osebno dostojanstvo, kot pa za koristi naroda in okolice, v kateri je dotični minister zrastel. Zato pa med narodom bede, obupanost in nezaupanje in nezaupanje bo rastle, dokler bomo imeli take vlade in take ministre, ki hočejo s prevzetjem ministrskih mest doseči svoje stave in paradiirati pred svojimi prijatelji.

Pojasnili »Slovenske Matice« javnosti. Kakor nam dohajajo dopisi, se širi vest, da je »Vodnikova družba« naslednica »Slovenske Matice«. Predsedstvo »Slovenske Matice« sporoča, da »Slov. Matica« še nadaljuje svoje delo in nima z »Vodnikovo družbo« nobene zveze. — Predsedstvo.

Na ljubljanski grad prihajajo vsakovrstni ljudje z različnimi nameni. Nekatere mika solnce in razgled, druge zopet zelenje, so pa, ki ljubijo jutro, so ki ljubijo večere in noči... in teh je precej. Pa tudi razni sportniki se kretajo po gradu, zlasti včasih mladi biciklisti. Ali oni so strašno nepredvidni in celo bržobzirni. S kolesi se vozijo skozi vežo, in drče potem z vso brzino nizdol. Grad je cela stanovanjska kolonija in nikakor niso dolžni starši puščati svojih otrok v stanovanjih na ljubo sportnim ekstremistom, ki tolikokrat ogrožajo otroke in če ne bo tudi oblast posegla vmes, se zna zgoditi, da občutna nesreča šele privede k spoznanju merodajne osebe. Prav bi bilo, da se voznja z biciklji v grajsko poslopje absolutno prepove in se določi natančno kje smejo voziti in kako, ker dosedaj smatrajo grad kot nekako svobodno vežbališče in so mnenja, da se jim mora na gradu vse odmakati in umikati.

Razvitje prapora. Savez metalških radnika Jugoslavije podružnica Lesce razvije v nedeljo, 9. maja 1926 v Lescah na Gorenjskem svoj prapor in proslavi to simbolično prireditev kot sledi: Spored: 1. Od 8. do 10. ure dopoldan sprejem gostov na kolo- dvoru. 2. Korporativni odhod članov in gostov z godbo in prapori na čelu, na vas pod lipo k razvitiu prapora. 3. Razvitje prapora od 10. do 12. ure z zabijanjem spomin- skih žebeljev in pozdravnih govorov. 4. Po razvitiu odhod in razhod h kosilu. 5. Po- poldne ob pol 3. uri pričetek velikega kon- certa na prostem, na travniku pri kolodvo- ru. Pri vsej prireditvi in koncertu sodeluje kovinarska godba podružnice z Jesenic, ki šteje okoli 40 mož. Nadalje sodelujejo so- družna pevska društva: Vintgar iz Dobra- ve, Svoboda iz Javornika in Sava iz Jese- nic. Vstopnina za koncert Din 5 za osebo. Po koncertu, ki prekine ob 6. uri zvečer, se prične prosta zabava s plesom na pro- stem. Vstopnina k plesu Din 10. Za mnogo- brojno udeležbo vlnudno vabimo vse so- družice in sodruge iz vseh delov teritorija našega Saveza Jugoslavije. Naj robstva moč — razbije duha me! — Savez metal- skih radnika Jugoslavije podružnice Lesce.

Ljubljanski grad je letovišče zase in ni čuda, da je magistrat nastavlil svojega gozdnega čuvaja, kajti drugače bi bili na- sadi še bolj upostošeni kot so. Pa se zgodi, da se nekatere osebe smatrajo privilegira-

nim in mislijo, da zanje predpisi ne veljajo. Zgodilo se je, da se je znana gospa prav odurno zarezala na opomin, da ne sme le- žati na travi, češ, kaj, jaz naj ubogam ču- vaju. Pripominjamo, da naj bo pravica za vse enaka, pa čeprav smatra dotična gospa, da zanjo eksistirajo privilegiji.

Prvi maj, odnosno prvo majniško ne- deljo so praznovali tudi vojaki, ker je pra- voslavna velika noč odpadla na drugi maj. Cele čete vojakov so zlasti romale na ljub- lianski grad in s stolpa ogledovali ljubljansko okolico, celo grajsko kapelo so si ogle- dali, ki je odprta vsako nedeljo in je tudi vsako nedeljo maša na gradu, pri kateri poje grajsko pevsko društvo. Pravo majsko razpoloženje je vladalo povsod in v maj- skem razpoloženju je potekala sobota in nedelja.

V petek ob 9. uri doplne se je vozil s čolmom ribič po Ljubljani, in v bližini biv- še plavalne šole našel mrtvega novoro- jenčka. Ležati je moral v vodi kake tri dni. Po znakih sodeč, je bilo dete takoj po roj- stvu vrženo v vodo. O nečloveški materi še nič ne vedo.

V Trnovem se je sinoči zastrupilo mla- do dekle. Izpila je znatno količino lizola, toda našli so jo še pravočasno, prepeljali v bolnico in je upanje, da ji rešijo življenje.

Smola tihotapev. Zadnji čas je bilo opažati, da je v domžalski okolici kro- žilo in se uporabljalo mnogo saharina. Prodajalec saharina so bili prefrigrani jajčarji in jajčarice in nikakor jim ni- so mogli dobiti. Nekaj so jih sicer aretirali, toda glavnih »založnikov« pa le niso mogli dobiti. Končno so pa za- sledili Franceta Povža in Ludovika Ši- menca, ki sta na Rodici spravljala sa- harin. Pod kozolecem sta imela skopano precej globoko jamo in tam hranila svoj zaklad. Okrog 20 kg saharina je bilo shranjenega v jami in orožniki so ga seveda zaplenili in »skladiščnika« aretirali.

Blaž Škof se je komaj vrnil iz bolnice, komaj je zacelil občutne rane, katere je dobil radi svojega dekleta Micke, romal je na deželo, romal in obujal spomine na svo- jega dekleta in v solčni dermavosti sanjal čudne sanje, sanjal o nezvestobi dekleta in sanjal o nehvaležnosti sveta. Romal je po veliki cesti, na široko jo je meril in v za- topljenosti govoril sam s seboj. »Kaj me je vrag zanesel k Micki. Micka je Micka in Micko bi tudi odtehtala vlačuga. Plačal bi jo, pa bi bilo vseh komedij konec in še te- pen bi ne bil. Pa sem ji dal življenje svoje, svojo mladost in kaj je hotela še več. Bil sem ji zvest, pa se je moji zvestobi re- žala... Tako je sanjal in romal po cesti, dokler ni doromal do svoje ljube, črnooke Micke. Objel bi jo bil rad, pa ga je bilo sram, poljubiti bi jo bil rad, pa se ni upal in Micka se mu je smejala. Ujelo ga je in spozabil se je, v obrz j je zabrusil pskov, na katero niti misliti prej ni mogel in lu- bezen je izvodenela. Sicer ga je bilo strah in sram, v tla je gledal in si ni znal izhoda. Micka je planila po njem, a Škof ni čutil udarcev, v bolečinah je sanjal, sanjal o od- puščanju in se utapjal v zamegljenosti... Micka je pa nabijala, prišel je hlapec po cesti, nabijal ga je še hlapec in ko je Micka povedala, da ji je Škof rkel vlačuga, ga je začel nabijati še gospodar, češ, ti boš blatil našo hišo... Škof ni več romal, pe- ljali so ga zopet po široki cesti, romal v spremstvu svojih rešnikov v bolnico... Komaj se je zavedel v bolnici, ga je pre- sunilo spoznanje da mu je usojena smrt in zasanjal je o morilki ljubici.

Čuden samomor. V Belgradu se je hotel zastrupiti petošolec Borivoj Petrovič, ker je zapravil 200 dinarijev, katere mu je mati izročila, da ji nakupi potrebnega ži- veža na trgu. V začetku... meraval vrniti domov, ko je pa prišel do- mov, ga je mati tako ozmerjala, da se je fant napotil zdoma in izpil večjo količino sublimata. Malo je upanja, da bi ostal pri življenju.

Alkohol tudi zahteva svoje žrtve. V Zagrebu se je obesil Josip Čanžar, ki je že nekaj časa živel s svojo priležnico Ju- stino Sanšek. Priležništvo je nekaj mese- cev bilo povsem prijetno, ali v zadnjem času je začel Čanžar tako močno popivati, da je bil vsak dan popolnoma pijan in v pijanosti pretepal tudi svojo priležnico. Ker za vino in žganje ni dosti zaslužil, je poprodal vse, kar je le mogel, samo, da bi ugodil neodoljivi strasti. Ko že ni bilo ničesar več, je prodal še srajco in ko se z izkupičkom ni mogel zadostno opiti, se je v stanovanju priležnice obesil.

Ameriške metode.

V velikih, modernih tkalniških tovarnah v Passaicu (v Ameriki) traja že več tednov stavka. Vodi jo akcijski odbor. V tekstilni industriji na vzhodu so delavske razmere slabše kakor v katerikoli drugi veliki industriji. Zaposleni so v nji v glavnem inozemci, največ Italijani, Ukrajinci, Litvinci itd. Jugoslovanskih naselbin v mestih tekstilne industrije ni.

Bitka v Passaicu ni prva. Bilo jih je že mnogo, v splošnem za delavstvo skoro vse neuspešne. Med tekstilnim delavstvom delujejo že leta različni agitatorji, ki so ustanovili tudi različne unije za borbo — druga proti drugi. Kapitalistom je to koristilo. In medtem ko je ena unija močna v enem gotovem mestu, je v sosednem slaba, ker jo je prehitela druga unija. Ene so bile ali so sindikalistične, nekaj postojank ima delavska organizacija, v prošlosti pa jih je imela še več, nekaj organizacij je bilo neodvisnih. V Passaicu se je vse to razdrapalo unijsko gibanje zedinilo v tej stavki na »enotni fronti«. Policija in lokalne oblasti pa so še bolj enotno nastopile proti stavkarjem.

Za stavke v tekstilni industriji se ameriška javnost v prošlosti ni mnogo zanimala, ker se pač malo zanima za kraje, kjer delajo sami »foreignerji« (tujci). Pri sedanjih stavki pa so se pripetile stvari, ki so obrnile pozornost časopisja na to gibanje. Voditelji stavke dobro razumejo važnost časopisja v veliki Ameriki. Skrbeli so, da so se dogajale zanimivosti in povabili reporterje newyorških in drugih listov. Prišli so, eni celo s fotografskimi aparati, katere pa so jim policaji — razbili. To je bilo za newyorške dnevnike preveč. Najeli so aeroplan, posadili vanje reporterje z aparati, stavkarji pa so prirejali parade na način, ki v ameriški javnosti vleče. Moški so na pr. imeli v teh stavkarskih pohodih kovinaste klobuke kakor vojaki v vojni. Taka pokrivala jih niso rešila pred policijskimi klički, ampak slike v listih so bile vendarle zanimive.

Toda družbe nimajo le policaje, ampak tudi dobre časopisne intrigante. Iznašli so, da je ta stavka samo nekaj revolucionaren manever, da se delavstvo vežba za revolucijo. Če so se po tem »senzacionalnem odkritju« komu ježili lasje od strahu pred revolucijo passaiških stavkarjev, je dvomljivo. Na »javno mnenje« pa je imelo vendarle efekt. Če stoji »komunisti« za stavko, bo pač nekaj napačnega, je sklepalo »javno mnenje«. In tako vidimo, da se ameriške unije ne brigajo dosti ali pa nič za potek bojev izkoriščenega delavstva v Passaicu.

nega, je sklepalo »javno mnenje«. In tako vidimo, da se ameriške unije ne brigajo dosti ali pa nič za potek bojev izkoriščenega delavstva v Passaicu.

Dne 10. aprila so stavkarji organizirali parado otrok. Nosili so napise, na katerih je bilo napisano, da je umrljivost otrok v Passaicu največja, zato ker se mater nikjer toliko ne izkorišča kakor v passaiških tekstilnih tovarnah. Delajo namreč v teh tovarnah vsi, možje, žene in otroci. Ali policija je naskočila tudi to otroško parado in jo razgnala. Aretirala je načelnika akcijskega odbora radi huškanja mladine proti »redu in miru«, a ga po zaslišanju zopet izpustila. Ni pa izgledov, da bo mirovala, kajti družba ima namen poraziti stavko, naj stane karkoli. Situacija ji je ugodna, vzlie enotni fronti v Passaicu. Proti enotni fronti tekstilne industrije je treba širše solidarnosti in kooperacije delavstva, katere se pa v tej bitki pogreša.

Proti Rusiji.

Iz Berlina so javili, da sta Poljska in Rumunija sklenili medsebojno »obrambno« zvezo, naperjeno proti Rusiji. Poljska se je s tem paktom baje zavezala braniti sedanjo mejo med Rusijo in Rumunijo v slučaju da bi jo Rusi hoteli premakniti na škodo Rumunije, in Rumunija se je v istem smislu zavezala pomagati Poljski.

Vsa Evropa je polna raznih »paktov«. Z razorožitvijo torej nekaj časa ne bo nič. Kadar se sklepajo »obrambni« pakti, se vselej računa na vojno, za vojno pa je treba armade in še marsikaj drugega. Rusija je tajništvu Lige narodov sporočila, da se pripravljala razorožitvene konference pod vodstvom Lige narodov ne udeleži, ker so jo sklicali v Švici. S Švico pa je Rusija v neprijateljskem razmerju radi umora sovjetskega diplomata Vorovskija, ki ga je pred par leti ubil atentator Konradi v Švici.

Sovjetska diplomacija pravi, da evropske militaristične države sploh ne mislijo resno na razorožitev, propagandisti slednjih pa odgovarjajo, da je Rusija glavna ovira do razoroženja. Drug drugemu očitajo militaristične namene.

Dobro bi vendar bilo, da bi se Rusija udeležila razorožitvene konference, magari v Švici, ter prisilila ostale države, da pokažejo svojo pravo barvo. Ker pa udeležbo odklanja, daje militarističnim propagandistom vendarle priliko, da pravijo: kako se pa balti-

ške dežele, Rumunija in Poljska razorože, ko pa imajo proti sebi veliko »militaristično« Rusijo.

S pakti samimi še ni zasiguran mir, niti se ž njimi ustvarja ravnotežje, ki bi preprečevalo vojne. Vendar pa lahko pripravijo tla znosnejšim mednarodnim razmeram. Evropa je danes v glavnem kot pogorišče. Vlade, ki jo kontrolirajo, so v jedru z malimi izjemami skoro enake kakor one pred vojno. Ali delavske stranke so politično in ekonomsko jače kot takrat, in v teh je upanje Evrope.

Za zaposlene in nezaposlene inženjerje.

Število nezaposlenih domačih inženjerjev trajno narašča. Vzrok temu je deloma pomanjkanje dela, v še večji meri pa omalovaževanje sposobnosti domačinov. Z obžalovanjem ugotavljamo žalostno dejstvo, da se mnoga podjetja vztrajno in dosledno potegujejo za nastavljanje inozemcev, da si v dotični stroki vlada med domačini nezaposlenost. Izgovor za tako zahtevo najde tako podjetje po navadi v teh-le trditvah: Svojega tajnega patenta ne more zaupati tujcu (t. j. domačemu inženjerju) temveč samo inozemcu, katerega si je izvolilo; inozemec, katerega namerava importirati »samo za 1 leto« je »specijalist« v tej stroki, takih »specijalistov« menda Jugoslavija ne premore; ko se pa preiščejo dokumenti tega inozemca se dožene, da je dotičnik še mladenič, ki je pravkar zapustil šole ter si je morebiti preskrbel izpričevalo o enomesečni praksi v kakšni tovarni; zopet drugo podjetje ne želi nastaviti domačina, ker pri zaposlitvi domačih moči »ne more konkurirati« z inozemskimi podjetji; edina rešitev v tej konkurenci naj bi bilo nastavljanje inozemca; tudi so podjetja, ki stavijo pogoj o praksi, n. pr. zahtevajo 3letno prakso; ako bi se jim javil domačin s prakso 2 let in 11 mesecev, bi ga seveda ne sprejela; ako bi se pa javil domačin s 3letno prakso, bi se že našel še kakšen ostrejši dodatni pogoj itd.

V kolikor tako postopanje izvira iz nacionalne mlačnosti ali celo nasprotstva, si pri dotičnih podjetjih od tega poziva ne ometamo nobenega uspeha. Te vrste podjetjem ta poziv ni namenjen.

Pač pa apelira podpisano Udruženje na vsa ostala podjetja, ki zaposlujejo in iščejo inženjerje, da nastavlja-jo edino-le domačine. Domači inženjer-

ji imajo isto visokošolsko izobrazbo kot inozemci; s strokovnega stališča tukaj ni nobene razlike; z državnega in narodnega stališča imajo pa vsakakor izključno pravico za namestitve le domačini.

Podpisano Udruženje je sklenilo, da stavi svoje informacije na razpolago delodajalcem, ki zaposlujejo inženjerje in delojemalcem — inženjerjem s tem, da v svojem področju ustanovi borzo dela za inženjerje. Informacije se bodo dajale brezplačno zgolj iz zgoraj navedenih nesebičnih namenov ter v stanovskem in narodnem interesu.

Zategadelj prosim:

1. Da mu podjetja prijavljajo prosta mesta z vsemi potrebnimi podatki.
2. Da se mu inženjerji, ki iščejo namestitve javljajo s podatki o točnem naslovu, dovršenih študijah in morebitni praksi. Kdor se še ni javil, naj se prijavi takoj.

Udruženje jugoslovenskih inženjerja i arhitekta — Sekcija Ljubljana.

Maribor.

V nedeljo, dne 25. aprila 1926 se je vršilo v Mariboru v mestnem kinu, predavanje o higijeni in socialnem zavarovanju, ki ga je priredil Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani skupno z državnim higijenskim zavodom. Predavanje, katerega se je udeležilo okrog 500 oseb, je otvoril ravnatelj Okrožnega urada. V poldrugournem govoru je predložil navzočim gospodarski pomen zavarovanja. Omenil je visoke izdatke urada za zdravila, zdravniško službo in podpore. Dalje je opozoril na momente, ki zavarovanje ogrožajo. Dotaknil se je tudi zlorab. Vzrok temu so deloma pomanjkljivosti zakona, deloma nezadostna izobrazba delavstva, ki ga je treba o tem poučiti. Za tem je predaval sanitetni referent g. dr. Jurečko o važnosti zdravja in kako se je mogoče obvarovati nalezljivih bolezni. To predavanje je spremljeval zanimiv film.

Črna.

Lesnoindustrijska zadruga v Črni vabi vse svoje člane na 1. redni občni zbor, kateri se bo vršil dne 13. maja ob 11. uri dopoldne v društveni sobi nad Konsumom s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva, 2. pregled in odobritev letnih računov, 3. sprememba pravil, 4. volitev načelstva in nadzorstva, 5. raznoterosti. Občni zbor se bo vršil v smislu združenih pravil. — Načelstvo.

KRUH

iz Prve delavske pekarnice v Ljubljani je

najboljši.

Zahtevajte ga v vsaki prodajalni!

Zadružni trgovski dom

„PRODUKCIJE“

na Tržaški cesti v Ljubljani

Oglejte si zaloge manufakturnega blaga, konfekcije, izdelkov zadruge „Delta“, klobukov, porcelana, email-posode, čevljev, specerijske predmete, pohištvo, pletene izdelke itd.

195

Cene zmerne! -- Nikdo ni prisiljen kupiti!

SPLOŠNO KREDITNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta 5

R. Z. Z. O. Z.

Ustanovljeno 1. 1898

SPREJEMA

hranilne vloge na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

na menice, zastavna pisma in lombard po ugodni obresti meri.

Pisarna: Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 5